

Een archeologische begeleiding (AB) bij het voormalige 'Huis te Medel' te Tiel, gemeente Tiel (Gld.)

J.Y. Huis in 't Veld

ARC-Rapporten 2003-81

Groningen
15 januari 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/310
Provincie	Gelderland
Gemeente	Tiel
Plaats	Tiel
Toponiem	Medel
Kaartblad	39D
Coördinaten	160.25/435.75
Periode	Middeleeuwen/Nieuwe Tijd
Type object	Kasteelterrein

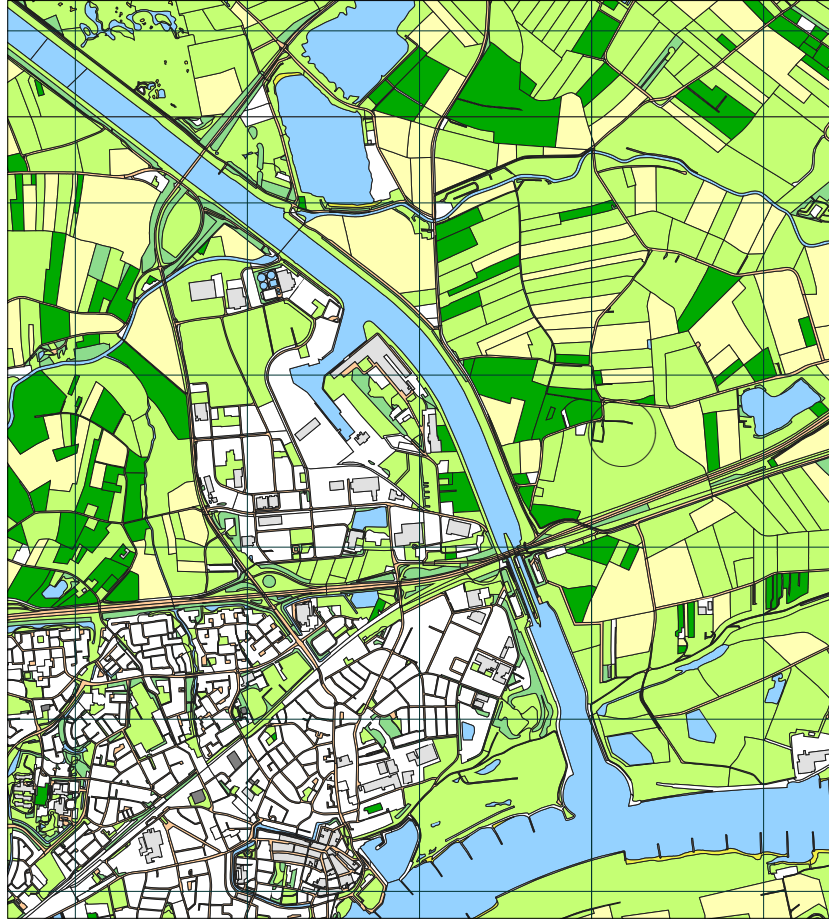
1.2 Aanleiding van het onderzoek

Tijdens graafwerkzaamheden bij Tiel-Medel zijn bij het voormalige ‘Huis te Medel’ enkele muurfundamenten blootgelegd. De werkzaamheden zijn hierna, wat dit deel van het terrein betreft, direct gestaakt. De eigenaar van de grond, Horeca Van Loo Holding, heeft de gemeente Tiel over de vondst ingelicht. Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) heeft vervolgens in opdracht van Horeca Van Loo Holding op 11 december 2003 de blootgelegde fundamenten gedocumenteerd. Dit onderzoek is door drs. J.Y. Huis in 't Veld en P. Scheurs (ArcheoWerk) uitgevoerd.

Aangezien op het terrein nieuwbouw gaat plaatsvinden, worden de fundamenten bedreigd. Mogelijk gaat het om de resten van het begin 19e eeuw gesloopte ‘Huis te Medel’. Over dit voormalige kasteel is weinig bekend. In tegenstelling tot de rest van Bedrijvenpark Tiel-Medel, waar dit terrein geografisch gezien deel van uit maakt (zie afb. 1), zijn van het betreffende terrein de resultaten van het archeologische vooronderzoek niet bekend. Dit onderzoek, uitgevoerd door archeologisch onderzoeksbureau RAAP, is niet openbaar gemaakt door de voormalig eigenaar van het terrein.

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

Zoals hierboven reeds gemeld, ligt het terrein binnen de grenzen van het bedrijventerrein Tiel-Medel. Het bedrijvenpark Medel is gelegen ten noorden van de Rijksweg A15 bij Tiel, ten oosten van het Amsterdam-Rijnkanaal en ten zuiden van de rivier de Linge (zie afb. 1). Het plangebied bedrijvenpark Medel ligt in een deel van de Betuwe dat wordt gekenmerkt door holocene stroomgordels en komafzettingen (Heunks 2002). Het voormalige ‘Huis te Medel’ lag aan het eind van een toegangsweg die nog steeds bestaat. Deze toegangsweg ligt oostelijk van de Medelsestraat Oost (zie afb. 2).

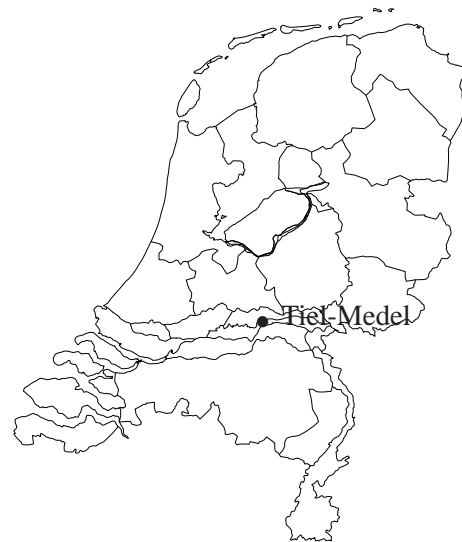
Legenda

- GRID_1KM
- TOP10**
- ▬ bebouwd gebied
- ▬ doorgaande wegen
- ▬ bos
- ▬ bouwland
- ▬ weiland
- ▬ boomgaard/kwekerij
- ▬ heide
- ▬ zand
- ▬ begraafplaats
- ▬ water
- ▬ overig bodemgebruik
- ▬ PROVINCIES

0 1 km

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied binnen de cirkel. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Archis II.

Afbeelding 2 De werkput. Kaart: B. Schomaker.

1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek had als doel om de aanwezige archeologische resten te documenteren. Verder is geprobeerd de volgende vragen te beantwoorden:

- 1 Wat is de datering van de archeologische resten?
- 2 Wat is de aard en functie van de bewoningssporen?
- 3 Gaat het om restanten van het 'Huis te Medel'?

1.5 Werkwijze

De fundamenteën zijn eerst vrijgelegd en ontdaan van zand en puinresten. De werkput is vervolgens in z'n geheel getekend; hiervoor is gebruik gemaakt van de door het Kadaster van Tiel geplateerde piketten, om de fundamenteën in het RD – stelsel te plaatsen. De muurfundamenteën zijn gefotografeerd en er is naar vondstmateriaal, bijvoorbeeld aardewerk of metaal, gezocht. Hiervoor is gebruik gemaakt van een metaaldetector. De veldtekening is gedigitaliseerd met behulp van MapInfo.

2 Resultaten

2.1 Archeologische context

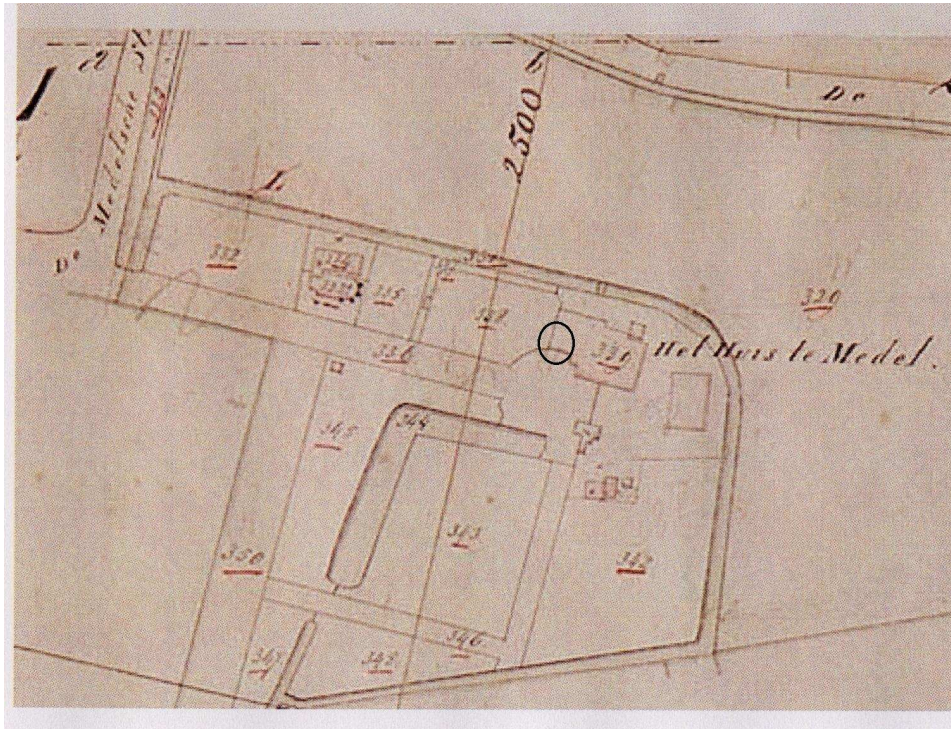
Zoals in paragraaf 1.2 vermeld is er van het voormalige 'Huis te Medel' weinig bekend. De eerste verwijzingen naar het huis komen uit het begin van de 15e eeuw n. Chr. Op een Minuutplan uit 1824 zijn enkele gebouwen te herkennen (zie afb. 3). Rond 1830 is het huis vervolgens afgebroken en zijn de, op de Minuutplan nog zichtbare, slotgrachten gedempt. Nadien is er een boerderij op het terrein van het 'Huis te Medel' gebouwd. Deze boerderij is afgebrand; de boerderij die tot voor kort op de plek van het 'Huis te Medel' stond is aan het begin van de jaren '80 van de 20e eeuw gebouwd. Bij de bouw hiervan, en dan met name tijdens de aanleg van een kelder, zijn mogelijk delen van de fundamenteën van het 'Huis' geruimd.

2.2 Fundamenteën

De aangetroffen fundamenteën bestaan uit twee delen die in het zuidwesten met elkaar verbonden zijn (zie afb. 4 en 5). De fundamenteën zijn ca. 75 cm breed en zijn tenminste nog 40 cm diep. Het westelijk gelegen muurfundament (sporen 2, 3 en 4) loopt zich zeer waarschijnlijk ook nog verder door naar het noorden. De grens van de werkput verhinderde verder onderzoek hiernaar.

De zuidelijke muur (spoor 8) lijkt te stoppen binnen de grenzen van de werkput. Het is echter zeer goed mogelijk dat een deel van het muurfundament richting het westen verstoord geraakt is bij de recente bouwactiviteiten. Door de begrenzingen van de werkput was het niet mogelijk na te gaan in hoeverre de fundamenteën nog doorliepen in westelijke richting.

De mogelijkheid dat er nog meer fundamenteën lagen, was niet uitgesloten, aangezien niet geheel duidelijk was welk deel van het terrein verstoord is geraakt bij

Afbeelding 3 Het minuutplan uit 1824. De cirkel geeft de vermoedelijke locatie van de aangetroffen muurfundamenten aan. Bron: www.dewoonomgeving.nl

de bouw van de recente boerderij (zie paragraaf 2.1).¹

Aan de noordkant van het zuidelijke muurfundament is een hard aangetroffen muurfundament (spoor 7; zie afb. 6). Deze was door een rij plavuizen (spoor 6), die haaks op de zuidelijke muur geplaatst waren, afgebakend van de rest van de ruimte. Op deze manier ontstond een driehoekig gevormde haard. Deze was in de ondergrond ingegraven, tot ca. 40 cm diepte, en was duidelijk zichtbaar als brandplek door de houtskool en asresten.

De steenmaat van de fundamenten bleek behoorlijk uniform te zijn, namelijk 25 cm lengte, 11 cm breedte en 6 cm dikte. Een klein, losstaand fundament (spoor 5) had een grotere steenmaat, namelijk 30×11×6 cm. Er was in deze fundering echter sprake van grote verschillen in steenmaat, met eveneens stenen met een lengte van 25 cm.

Aan het formaat van de bakstenen kan geen precieze datering worden afgeleid, aangezien de afmetingen van bakstenen in de loop van de eeuwen zeer langzaam veranderden en bakstenen met verschillende afmetingen soms naast elkaar voorkwamen. De trend is dat bakstenen steeds kleiner worden, van 30–35 cm lengte, 17 cm breedte en 9 cm dikte in de Middeleeuwen, naar 24×12×6 cm in de 16e eeuw n. Chr. (Haslinghuis & Janse 1997). Op basis hiervan kan gesteld worden dat de fundamenten 16e-eeuws of jonger zijn. Bakstenen uit de 17e en 18e eeuw

¹Bij het vervolg van de sloopwerkzaamheden oostelijk van de muurfundamenten zijn geen verdere funderingen aangetroffen (mondelinge mededeling W. B. Obbink, Projectmanager Op ten noort blijdenstein.)

Afbeelding 4 De fundamenten met de in de tekst genoemde spoornummers. Tekening: B. Schomaker.

Afbeelding 5 De fundamente, Foto: J. Y. Huis in't Veld.

Afbeelding 6 De haard. Foto: J. Y. Huis in't Veld.

hebben een afmeting van 18–25 cm lengte, 10–15 cm breedte en 4–7 cm dikte (Kleij 2000). Gezien de afmetingen van de bakstenen uit de muurfundamenten (25×11×6 cm) lijkt een datering in deze periode, de 17e en 18e eeuw, het meest voor de hand liggend.

2.3 Vondsten

Langs het westelijke muurfundament zijn in de ondergrond enkele scherven aardewerk aangetroffen. Deze komen uit de funderingssleuf van het fundament. De scherven dateren in het eerste kwart van de 18e eeuw n. Chr. (mondelinge mededeling M.A. Huisman). In de haardvulling is verder een aantal metaalresten gevonden. De resten zijn echter te fragmentair om de aard en functie ervan te bepalen.

3 Conclusies

De archeologische begeleiding (AB) had als primaire doel de aangetroffen muurfundamenten te documenteren. Hiernaast is geprobeerd de in paragraaf 1.4 gestelde vragen te beantwoorden.

1 *Wat is de datering van de archeologische resten?*

Op basis van het in de directe omgeving aangetroffen aardewerk is een datering van de archeologische resten in het eerste kwart van de 18e eeuw (1700–1725) mogelijk. De bakstenen lijken eveneens in deze periode (17e–18e eeuw) te zijn geproduceerd.

2 *Wat was de functie van de archeologische resten?*

Gezien de haard die zich binnen de muurfundamenten bevond ligt een interpretatie als kookplaats of keuken, voor de hand. Een andere mogelijkheid echter is dat het hier om een werkplaats gaat waar metaal werd bewerkt.

3 *Gaat het om restanten van het 'Huis te Medel'?*

Gezien de geringe omvang van het archeologisch onderzochte terrein moet bij het beantwoorden van deze vraag enige voorzichtigheid in acht genomen worden. De overeenkomsten tussen de plaats van de aangetroffen fundamenten en de plaats van het 'Huis te Medel' volgens de Minuutplan uit 1824 maken het zeer wel mogelijk dat het om een deel van het voormalige 'Huis' gaat. De dikte van de muurfundamenten, ca. 75 cm, lijkt te wijzen op een stevig gebouw. Ook de ouderdom van het aangetroffen aardewerk en de steenmaat van de bakstenen geven geen aanleiding de mogelijkheid dat het om resten van het 'Huis te Medel' gaat te verwerpen. Er moet echter wel rekening gehouden worden met het feit dat de schaal van de Minuutplan uit 1824 niet heel nauwkeurig hoeft te zijn. De exacte positie van het voormalige 'Huis te Medel', en de positie van de aangetroffen muurfundamenten ten opzichte hiervan, is daarom nog enigszins onzeker.

Literatuur

Haslinghuis, E.J. & H. Janse, 1997. *Bouwkundige termen: verklarend woordenboek van de westerse architectuur- en bouwhistorie*. Leiden.

Heunks, E., 2002. *Bedrijvenpark Medel: terrein Daalderop en omgeving. Gemeente Echteld-Tiel. Een inventariserend archeologisch veldonderzoek (kartering en waardering)*. Amsterdam (RAAP-rapport 773).

Kleij, P., 2000. Bouwmateriaal. In: J.W.M. Oudhof, J. Dijkstra & A.A.A. Verhoeven (red.), *Archeologie in de Betuweroute. 'Huis Malburg' van spoor tot spoor. Een middeleeuwse nederzetting in Kerk-Avezaath*. Amersfoort, pp. 139–144 (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 81).